

hoe het is gegaan met het terrein. Het is een verhaal over een gebied dat uiteindelijk het Zwerfsteeneiland Maarn zal worden.

Het vijfde hoofdstuk behandelt de profielen uit de ijstijd. De wanden van een groeve vertellen n.l. heel wat over de geologische geschiedenis. Aan de hand van een aantal prachtige foto's wordt duidelijk gemaakt dat er in het verleden veel is gebeurd. Zichtbaar zijn de stuwingsverschijnselen, plooiingen, vorstwiggen, sandrs en andere verschillende profielwanden.

Het zesde hoofdstuk gaat over de zwerfstenen. Honderd jaar geleden was men al bezig met onderzoek op dit gebied. Het blijkt dat veel zwerfstenen van allerlei soort en herkomst aanwezig zijn. Er zijn door m.n. Zandstra verschillende gesteentetellingen gedaan. In het kort is ook ingegaan op de indeling van de zwerfstenen. Deze zwerfstenen zijn de basis gaan worden van de opzet van het Monument Maarn.

Hoofdstuk zeven gaat over het ontwerp en de bouw van het Zwerfsteeneiland Maarn. Op inzichtelijke wijze, met veel foto's, is hier het verhaal verteld hoe het in gang is gezet. Hoe het, met alle mogelijkheden en tegenslagen, toch maar is gelukt zoiets tot stand te brengen. Het is een verhaal met heel veel zandauto's, bulldozers en hijskranen. Op een prachtige manier is hier de wordingsgeschiedenis verteld.

Hoofdstuk acht gaat over het beheer en onderhoud. Men realiseert maar al te goed dat het monument permanent in de buitenlucht staat. Dat betekent dat het altijd onderhevig is aan erosie als gevolg van allerhande weersomstandigheden.

Hoofdstuk negen handelt over de publieksactiviteiten. Met behulp van vrijwilligers worden rondleidingen georganiseerd. Blijkens de foto's wordt er gebruik van gemaakt door jong en oud. Al met al een goede propaganda. Wellicht komen hier weer nieuwe leden voor de NGV uit voort!

Er zijn altijd mensen die, zo'n monument ziende, inspiratie krijgen om op artistieke wijze aan het werk te gaan. Hierover gaat het in hoofdstuk tien 'Kunst en mystiek'. Het elfde en laatste hoofdstuk laat enkele andere gesteentetuinen de revue passeren.

Het is een zeer leeswaardig boek waarin een onderwerp is behandeld dat bij de gemiddelde lezer niet zo bekend is. Het is vlot geschreven. De onderwerpen worden duidelijk uitgelegd. Een puntje van kritiek. Hoewel de auteur in het eerste hoofdstuk een aantal begrippen heeft toegelicht kan er wat verwarring ontstaan bij het begrip 'aardkundige waarden', 'aardkundige monumenten' en 'aardkundig erfgoed'. Taalkundig is het begrip 'waarde' afgeleid van het bijvoeglijk naamwoord 'waardevol', terwijl het hier als een zelfstandig naamwoord wordt gebruikt. Het zou beter zijn om te spreken van een aardkundig monument/erfgoed dat heel waardevol is. Maar verder, een aanrader voor iedereen!!

CEES EHLERS

B.Stegemanstraat 37 7101 AR Winterswijk
c.ehlers@chello.nl

ANWB Geologieboek Nederland.

Tekst/samenstelling Dr. W. de Gans. ANWB Media / TNO. 2006. 160 pag. ISBN-13: 978-90-18-02371-3. ISBN-10: 90-18-02371-X. Prijs € 17,95.

Wanneer er een boek verschijnt over de geologie van Nederland, zijn amateur-geologen extra gespannen, zeker binnen de N.G.V. Al vanaf de oprichting besteedt onze vereniging veel aandacht aan de Nederlandse geologie, hetgeen te zien is aan de statuten en de Staringia-reeks.

Bij de bestudering van dit boek op kloek A4-formaat moeten we goed beseffen voor welke doelgroep het geschreven is: het grote publiek. Dan is de ANWB bij uitstek geschikt om de kennis van ons geologisch erfgoed op deze manier te promoten. De kwaliteit van de tekst wordt gewaarborgd door de samenwerking met TNO Bouw en Ondergrond in de persoon van Wim de Gans. Letterlijk staat er in de tekst "overal in Nederland zijn sporen te zien, die ons vertellen hoe het landschap is ontstaan en hoe de mens het heeft veranderd". De laatste tijd is de canon van de geschiedenis prominent in beeld gekomen en men zou dit boek als een eerste poging tot het vervaardigen van een canon der geologie en geografie kunnen beschouwen.

De geologische basis van dit boek bestaat uit de begrippen geologische tijd, bodembewegingen, klimaatsveranderingen, zeespiegelschommelingen en gesteentesoorten. In hoofdstuk 1 over tijd komen we het grote dier van Maastricht tegen, historische opvattingen over de geologie, de tijdsindeling en de grote catastrofes. Hoofdstuk 2 behandelt o.a. de platentektoniek, breuken, rivierterrassen en aardbevingen. Daarna komen de gesteenten aan de orde. Vanaf hoofdstuk 4 begint de beschrijving van Nederland. Het oudste eerst, met Heimansgroeve en Cottessergroeve, Winterswijk en onze delfstoffen. De IJstijden komen aan bod met o.a. zwerfstenen, keileem, pingo's, smeltwaterwaaiers en droge dalen. Hoofdstuk 6 behandelt het Holocene (kust, sedimentatie, rivieren en beken, vennen en ijzeroer). En tot slot zien we de menselijke invloed op het landschap: kustverdediging, veenontginningen, bedijkingen. Toegevoegd is een stukje, dat aan de stad is gewijd: een beetje afgeraffeld. Was er te weinig ruimte over?

Een vondst is het om door de lopende tekst heen kleine kaders te plaatsen, waarin bepaalde onderwerpen meer in detail worden belicht. Het is een bont geheel geworden met voor elk wat wils. Als verrassende voorbeelden noem ik de Slag op de Mookerhei, de uitgedoofde Zuidwalvulkaan uit de Jura, het zinkvioletje, het Oer-IJ en de selnering.

Het boek leest vlot weg (compliment voor de auteur) en het leesplezier wordt bevorderd door een zeer ruim gebruik van illustraties: geen pagina zonder! Voor het grote publiek geschreven, maar het gemiddelde N.G.V.-lid vindt genoeg zaken die hij of zij niet of onvoldoende kent.

Om datgene, wat beschreven wordt, ook in de praktijk te kunnen zien, is er een uiterst simpel gidsje toegevoegd met een 30-tal 'uitzichtpunten': alleen de route wordt verteld, terwijl er ter plaatse vaak meer geologie te beleven valt.

Al met al lijkt dit boek mij een goede poging om de Nederlanders meer geologische kennis bij te brengen. Degenen onder hen, die meer willen weten, komen wij wellicht nog eens in onze vereniging tegen. Want die wordt genoemd in het lijstje van verenigingen, instellingen, musea en universiteiten. De literatuurlijst is trouwens een pittige uitdaging.